

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Haluan, että lausuntoni näkyy hankeikkunassa. Lausunto annetaan Suomen Kylät ry:n Leader-jaoston puolesta, ei yksityishenkilönä.

Suomen Kylät ry:n Leader-jaosto kiittää maa- ja metsätalousministeriötä erinomaisesta työstä maaseutupoliittisen selonteon laadinnassa.

Selonteko antaa kattavan kuvan maaseutualueiden tilanteesta nyt, sekä analysoi tietoon perustuen alueiden kehityskuvaa. Selonteossa esitetään johdonmukaiset kehittämissuosituksot. Selonteko nostaa myös vahvasti esiin kansalaistoiminnan ja vapaaehtoistyön sekä yhteisöjen merkityksen maaseudulla.

Kiitämme myös siitä, että selonteossa tunnistetaan Leader-toiminnan merkitys yhteisöjen ja elinvoiman kehittämisessä, sekä sosiaalisen innovaatiomme Nuoriso-Leaderin tuloksellisuus nuorten mukaan ottamisessa ja yrittäjyydessä.

Leader-jaosto yhtyy Suomen Kylät ry:n antamaan lausuntoon ja puoltaa voimakkaasti siinä esitetyjä näkökulmia ja esityksiä.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

-

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

SWOT-analyysi

- Sisäisiin heikkouksiin voisi lisätä maininnan yhdistystoimijoiden ikääntymisestä. Toimijat vanhenevat, ja sen myötä yhdistysten aktiivisuus vähenee, mikä johtanee tulevana vuosina yhdistysten määrän vähenemiseen ja toimijapulaan
- Ulkoiset uhat: Leader-rahoituksen sekä maaseudun kehittämisrahoituksen jatkon turvaaminen on keskeinen kysymys suomalaiselle maaseudun kehittämiselle, kun samaan aikaan toteutetaan valtionhallinnon aluehallintouudistus. Tämä tulee huomioida uhkakuvana, nyt kun Komissio on julkistanut tulevan kauden rahoituskehysesityksensä. Leader-rahoitusta ei ole korvamerkitty, kuten aiemmin, ja sen toteuttaminen on jäsenvaltioille vapaaehtoista. Lisäksi Leader näytettäisiin rajattavan koskemaan vain maa- ja metsätilojen toiminnan kehittämistä, jolloin sen keskeiset toimintaperiaatteet eivät toteudu.

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

-

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituks (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituks (24 kpl) olennaiset?

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

**Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuositukset (1-5 kappaletta)?
(Merkitse kehittämissuosituksien numerot 1-24)**

-

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

nro 7: koordinaatio EU-rahastojen välillä

- koordinaatio on tärkeä tavoite EU-rahoituksen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Sen ei kuitenkaan tule tarkoittaa sitä, että Leader-toiminta nähtäisiin päällekkäisenä toimintana. Leader on ainutlaatuinen yhteisöaloite, toimintatapa, joka soveltuu niin kaupunkeihin kuin maaseudulle. Suosituksessa 9 tämä onkin kuvattu hyvin. Tavoitteeseen 7 tulee lyhyesti liittää maininta Leader-toiminnan vahvistamisesta monirahastoiseksi toimijaksi.

nro 8: maaseudun kehittäminen CAP post 2027

- kuten edellä, tähän kehittämissuositukseen tulee myös lisätä Komission maatalouden ja ruoan visiossa esitetty Leader-toiminnan vahvistaminen

- CAP post 2027 kokonaisuudesta annamme lisäksi erillisen tarkemman lausunnon, ks 7 Muut täydennystarpeet..

nro 9: YPK-toimintamallin laajempi hyödyntäminen

- suositukseen voisi lisätä lyhyen kuvauksen Leader-toimintamallista: Leader soveltuu niin kaupunkeihin kuin maaseudullekin ja se soveltuu toimintatapana kaikkiin EU-rahastoihin.

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohtaisesti:

9. YPK-toimintamallin laajempi hyödyntäminen [suositukseen voisi lisätä lyhyen kuvauksen Leader-toimintamallista: Leader soveltuu niin kaupunkeihin kuin maaseudullekin ja se soveltuu toimintatapana kaikkiin EU-rahastoihin.]

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

-

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

EU:n tuleva rahoituskausi 2028-2034 ja LEADER/CLLD- toiminnan jatkuminen

Euroopan komissio julkaisi 16. heinäkuuta rahoituskehyksen (MFF) tulevalle kaudelle. Näyttää vahvasti siltä, että Euroopan yhteinen maatalouspolitiikka (CAP) on historiallisen suuren mullistuksen alla. Maataloustuet, maaseudun kehittäminen, kalatalous sekä aluekehittäminen yhdistyvät saman kokonaisuuden alle. Alustavien tietojen mukaan maaseudun kehittämiseen kohdistuva rahoitus on merkittävästi vähenemässä.

Komission budjettiesitys asettaa maaseudun kehittämisen kilpailemaan ruoantuotannon ja aluekehittämisen kanssa. Suomi tarvitsee sekä vahvan ruoantuotannon, aluekehittämisen että myös maaseudun kehittämisen. Yhtäkään näistä ei tule asettaa vastakkain, se ei ole Suomen etu.

Suomen 53 Leader-ryhmää ovat maaseutukuntien tärkein rahoituskumppani. Maaseudun kehittämisen ja kylien elinvoiman vahvistamisen tulee olla mahdollista kaikilla maaseutualueilla. Elämisen ja elinkeinotoiminnan edellytykset koko maassa on turvattava, ja maaseudun kehittämisrahoitus on tässä keskeisessä roolissa.

Leader-toiminta ja sen merkitys on esityksessä kyllä tunnistettu, mutta Komissio ei ole varmistamassa toiminnan jatkumista. Budjetin asetuseronnokset jättävät Leader-toiminnan vapaaehtoiseksi työkaluksi jäsenmaille, ilman pakollista korvamerkittyä rahoitusosuutta. Lisäksi artikla 18 rajaa Leader-toiminnan koskemaan vain maa- ja metsätiloihin kytekytyvää kehittämistä.

Leader-toiminta tulee jatkossakin nähdä monialaisena, alhaalta ylös- periaatteen mukaisena toimintatapana, eikä vain rajattuna rahoitustyökaluna.

Suomen Kylät ja sen Leader-jaosto näkevät erittäin vakavana uhkana, että yli 4300 aktiiviselta kylältä viedään mahdollisuudet rakentaa hyvää elämää. 1,5 miljoonaa suomalaista asuu maaseudulla. Kausiasukkaita on yli 2 miljoonaa. Kaikesta suomalaisesta yritystoiminnasta n. 30 % toteutuu maaseudulla. Leader-toimintaa on Suomessa toteutettu menestyksekkäästi jo 30 vuotta, ja siitä on muodostunut satojen tuhansien toimijoiden ja yritysten verkosto.

Suomalainen Leader on erottunut jo pitkään koko EU:n parhaiten toimivana, koska meillä Suomessa on pitkät kylätoiminnan ja talkootyön perinteet. Komission rahoitusesityksen yhden rahaston mallissa positiivista on eri rahastosäädösten yhdistäminen ja siten yksinkertaistaminen, mikä antaa mahdollisuuksia laajojen temaattisten kokonaisuuksien rakentamiseen paikallisista tarpeista lähtien. Juuri Leader on paras toimintamalli tällaisten horisontaalisten tarvespesifien kehittämiskokonaisuuksien organisointiin ja toteuttamiseen. Juuri nyt, kun Suomen kokonaisturvallisuus edellyttää myös kyläturvallisuuden mukaan ottamista, Leader-toimintaa pitää vahvistaa ja laajentaa ja sen resursseja lisätä – ei supistaa tai peräti lopettaa.

Suomen Kylät ry:n Leader-jaosto

puolesta

Heli Walls

Leader-työn kehittämispäällikkö

Walls Heli
Suomen Kylät ry - Leader-jaosto